

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**



Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

УДК 001.895:159.9:37:80:34

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Краютієне І., доктор.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.
Тимошук О.Г., канд. юрид. наук.
Резнік В.Г., старший викладач.
Василенко О.І., д-р філософії.
Комарова Н.В., д-р філософії.
Мостипан О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно- видавничого відділу

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 81с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИНИХ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку із запровадженням правового режиму воєнного стану в Україні Указом Президента «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 р. в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 р., який продовжено по цей час. З прийняттям цього нормативно-правового акту введені зміни в різні нормативні документи, які регулюють земельні відносини. У цій публікації розглядаємо ключові з таких змін.

Ключові слова: земельні відносини, воєнний стан, правовий режим земель, обмеження прав на землю.

NASTINA O.I., candidate of legal sciences

Bila Tserkva national agrarian university

KEY CHANGES IN THE LEGAL REGULATION OF LAND RELATIONS UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW

In connection with the introduction of martial law in Ukraine by the Presidential Decree “On the Introduction of Martial Law in Ukraine” dated February 24, 2022, martial law was introduced in Ukraine at 5:30 a.m. on February 24, 2022, and has been extended to the present time. With the adoption of this regulatory act, changes have been made to various regulatory documents governing land relations. In this publication, we consider the key change.

Keywords: land relations, martial law, legal regime of land, restrictions on land rights.

Згідно Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 р. воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Нововведення щодо земельних відносин в умовах воєнного стану були запроваджені після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану» від 12.05.2022 р. Розглянемо ключові з ним:

1) вважаються поновленими на один рік договори оренди, суборенди, емфітевзису, суперфіцію, земельного сервітуту, строк користування земельними ділянками щодо яких закінчився після введення воєнного стану, щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення:

а) державної, комунальної власності, не витребуваних, нерозподілених земельних ділянок, а також земельних ділянок, що залишилися у колективній власності і були передані в оренду органами місцевого самоврядування;

б) приватної власності;

2) передача в оренду для ведення товарного сільськогосподарського виробництва на строк до одного року земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності, а також земельних ділянок, що залишилися у колективній власності колективного сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського акціонерного товариства, нерозподілених та не витребуваних земельних ділянок і земельних часток (паїв) здійснюється за умовами, визначених цим Законом;

3) власники, користувачі земельних ділянок не несуть відповідальності за невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням, що полягає у невикористанні земельної ділянки;

4) земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної, комунальної власності можуть надаватися у користування лише для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

5) безоплатна передача земель державної, комунальної власності у приватну власність, надання дозволів на розроблення документації із землеустрою з метою такої безоплатної передачі, розроблення такої документації забороняється;

6) функціонування Державного земельного кадастру вважається призупиненим. Рішення про відновлення Державного земельного кадастру приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. Передача органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування земельних ділянок державної, комунальної власності у власність, чи в користування у період, коли функціонування Державного земельного кадастру призупинено, не здійснюється;

7) земельні торги щодо прав оренди, емфітевзису, суперфіцію щодо земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності не проводяться;

8) землекористувачі, які використовують земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності на праві постійного користування (крім державних, комунальних підприємств, установ, організацій), емфітевзису можуть передавати такі земельні ділянки в оренду строком до одного року для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

9) орендарі, суборендарі земельних ділянок сільськогосподарського призначення усіх форм власності можуть передавати на строк до одного року належне їм право оренди та суборенди іншій особі для використання земельної ділянки за цільовим призначенням;

10) терміни сплати землекористувачем (крім землекористувачів земель державної та комунальної власності) орендної, суборендної плати за земельні ділянки, плати за встановлення земельного сервіту, плати за користування земельною ділянкою на умовах суперфіцію, якщо це право надано для розміщення об'єктів енергетичної інфраструктури, які настали під час дії воєнного стану, переносяться на строк до 6 місяців з дня припинення або скасування воєнного стану [1].

Важливим є питання щодо зміни цільового призначення земельних ділянок під час дії воєнного стану, яке наразі залишається не вирішеним у земельно-правовій науці та практиці. Так, цільове призначення земельної ділянки комунальної та приватної власності змінюється лише за рішенням сільської, селищної, міської ради, на території якої розташована земельна ділянка, а земельної ділянки державної власності – за рішенням органу виконавчої влади, що здійснює розпорядження відповідною земельною ділянкою. Таке рішення приймається на підставі заяви землевласника (землекористувача), до якої додаються документи, що підтверджують право власності (користування) заявника на земельну ділянку, її цільове призначення, а також витяг із містобудівної документації (із зазначенням функціональної зони території, в межах якої розташована земельна ділянка, та обмежень у використанні земель (у тому числі у сфері забудови), які поширюються на таку земельну ділянку).

Встановлення та зміна цільового призначення земельних ділянок для цілей:

- переміщення виробничих потужностей підприємств, евакуйованих із зони бойових дій;
- розміщення річкових та морських портів на річці Дунай;
- нового будівництва, реконструкції будівель для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;
- об'єктів транспортної інфраструктури (крім об'єктів дорожнього сервісу);
- місць тимчасового зберігання відходів від руйнувань, зумовлених бойовими діями;
- будівництва мереж електропостачання, газорозподільних, каналізаційних мереж, електронних комунікаційних мереж, об'єктів магістральних газопроводів, дозволяється без

дотримання правил співвідношення між видом цільового призначення земельної ділянки та видом функціонального призначення території, визначеним відповідною містобудівною документацією, якщо розміщення на земельній ділянці відповідних об'єктів не призведе до обмежень у використанні земель [2].

Слід зазначити, що 7 травня 2022 р. урядом було прийнято постанову «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану» № 564. Відповідно до цієї постанови передбачено забезпечення в умовах воєнного стану захисту прав держави, фізичних та юридичних осіб, забезпечення доступу до Державного земельного кадастру [3], що дало змогу відновити роботу системи Державного земельного кадастру в Україні.

Незважаючи на складний період воєнного стану в Україні необхідно відмітити позитивні зміни, які стосуються прискорення земельної реформи та обігу земель сільськогосподарського призначення. З 1 січня 2024 р. стартував другий етап земельної реформи, що передбачає дозвіл на покупку земельних ділянок сільськогосподарського призначення юридичними особами. Згідно із законодавством купувати українську землю мають право лише ті компанії, учасниками яких є виключно громадяни України. Також учасниками ринку землі виступають територіальні громади та держави.

Щодо купівлі землі юридичними особами, на неї розповсюджується обмеження: одна компанія не зможе претендувати на придбання ділянки, площа якої більша за 10 тис. га [4].

Продаж державних і комунальних сільськогосподарських земель, як продаж земельних ділянок іноземцям, залишиться під заборонаю. Слід зазначити, що ринок землі сільськогосподарського призначення в Україні запрацював з 1 липня 2021 року з моменту набрання чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31 березня 2020 р. № 552-ІХ.

Можна зробити висновки, що правове регулювання правового режиму використання земельних ділянок в умовах правового режиму воєнного стану не визначений і потребує подальших наукових розробок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12 травня 2022 р. № 2247-ІХ. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#Text>
2. Особливості регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану. Координаційний центр з надання правничої допомоги. URL:<https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/osoblyvosti-regulyuvannya-zemelnyh-vidnosyn-v-umovah-voennogo-stanu/>
3. Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 р. № 564. Законодавство України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2022-%D0%BF#Text>
4. Ринок землі для юридичних осіб стартував. Агробізнес України. URL:<https://agropolit.com/news/27306-rinok-zemli-dlya-yuridichnih-osib-startuvav>

УДК 342.9:351:63(4)

ТЕРЕЩУК М.М., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА, АГРАРНА НАУКА ТА КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН: ІНТЕГРАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті розглянуто взаємозв'язок аграрної науки, державної служби та конституційного права зарубіжних країн, а також перспективи їх інтеграції в Україні в умовах європейської інтеграції. Висвітлено роль наукових інновацій у формуванні аграрної політики та функціонування дорадчих служб.

Ключові слова: аграрна наука, державна служба, конституційне право, дорадчі служби, аграрна політика, ЄС.